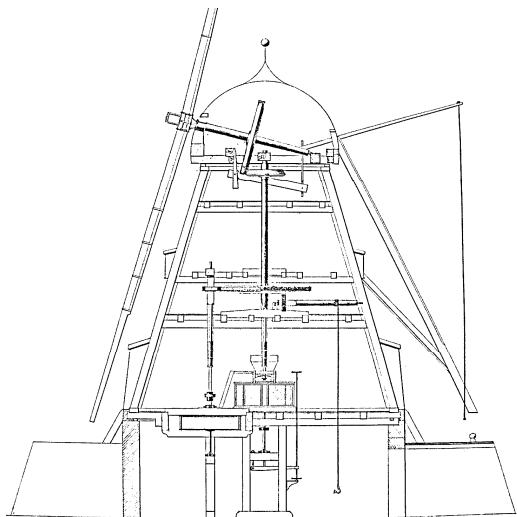
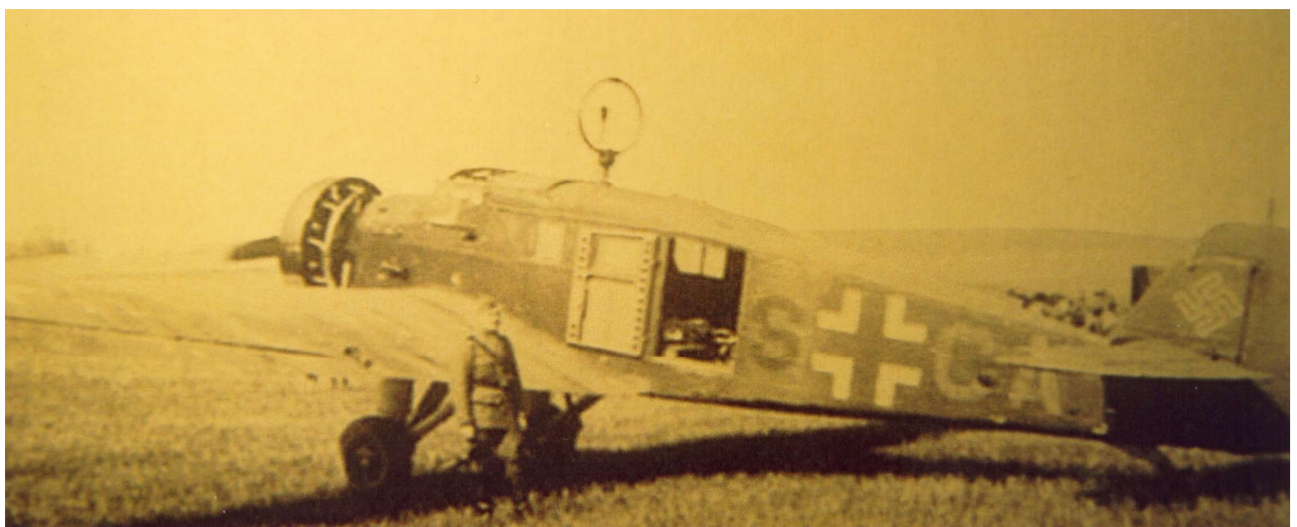

Lokalhistorisk Arkiv for Gug - Sdr. Tranders

Årbog 2005

Gug Mølle

Krigen i Sdr. Tranders

Gug Mølle

Finn Jelstrup

2. Verdenskrig i Sdr. Tranders

Jørn Aaen, Finn Jelstrup og Bente Lyngdahl

Udgivet af
Gug – Sdr. Tranders Lokalhistoriske Arkiv

2005
2. lettere redigeret oplag

Gug – Sdr. Tranders Lokalhistoriske forening Årbog 2005

De nederste sideveje til Landlystvej (Hatten, Vingen m. fl.) samt stuehuset på Gugvej er det eneste der minder om, at der engang var en mølle i Gug.

Ved ihærdig søgen i forskellige arkiver er det lykkedes Finn Jelstrup at stykke møllens historie sammen og resultatet af anstrengelserne kan læses i vores årbog for i år.

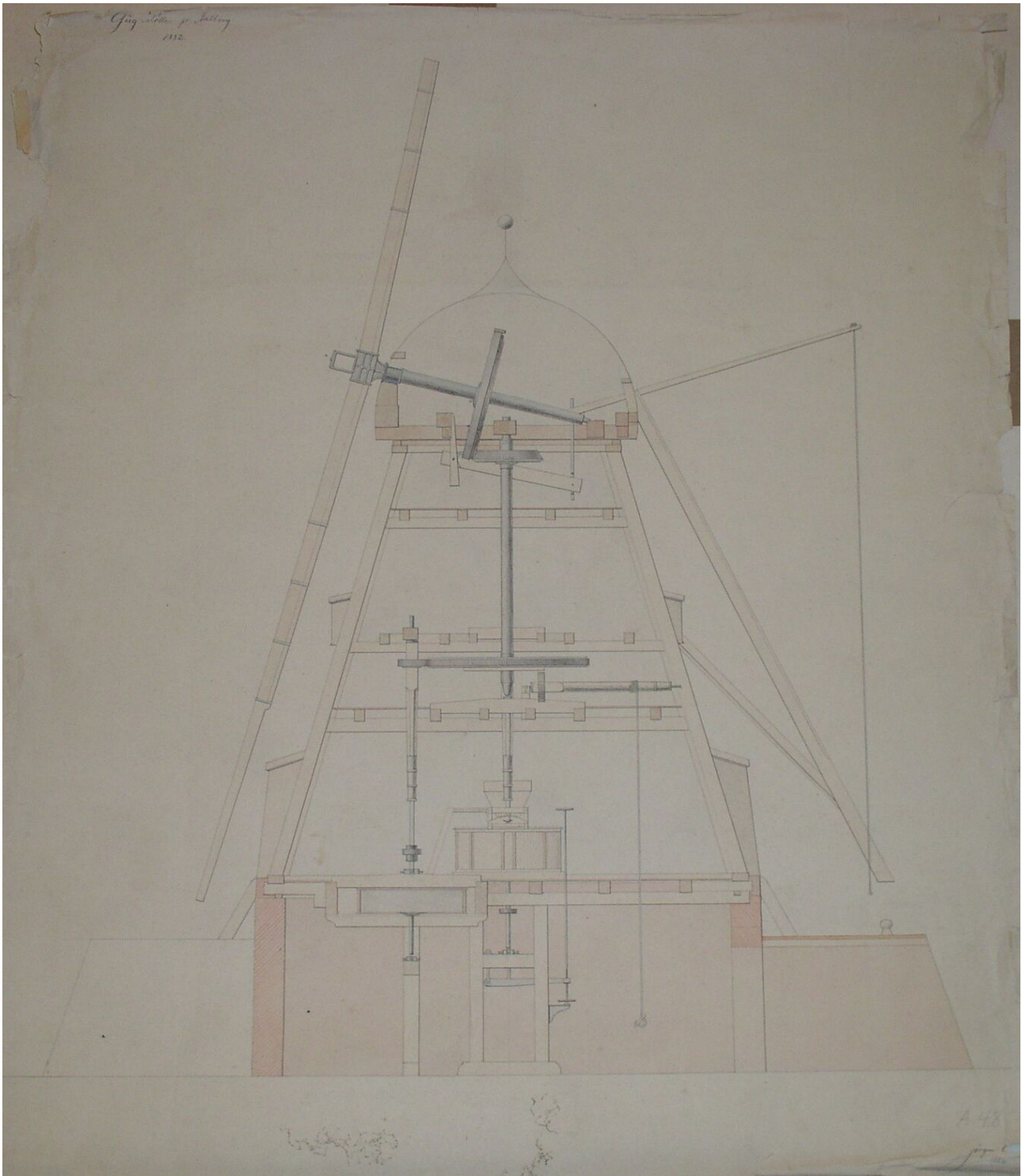
I Sdr. Tranders mærkede man også som alle andre steder krigen i 1940 – 45. I foråret 1944 blev en tysk flyver skudt ned af englænderne. I huset på Sdr. Trandersvej 144, hvor nu Lea og Poul Jensen bor, boede der i 40'erne 3 unge damer som gemte våben for friheds-kæmperne. I et interview fortæller Lea og Poul deres historie til Bente Lyngdahl.

3 spændende historier som er med til at belyse vores lokalområdes historie. Det er bestyrelsens håb at disse historier vil blive læst og husket.

Skulle nogle af foreningens medlemmer selv ligge inde med historier som kan være af interesse for andre så henvend jer endelig til foreningen, som så vil skrive dem ned til bevarelse for eftertiden,

God læselyst
Bestyrelsen

Gug Mølle

Håndkoloreret originaltegning

Gug Mølle blev bygget i 1882 af møllebygger Niels Olsen, Strømmen i Randers. Den blev bestilt og betalt af mølleren i Gistrup, Laust Jensen og prisen

Møllebygger Niels Olsen

var 6.700 kroner; ifølge kontrakten skulle der betales 3.700 kroner ved leveringen og resten ved december terminen 1882. Køber skulle selv stå for fundament, kælder og sokkel. Og han skulle give frit logi til svendene i byggeperioden. Ifølge folketællingen 1880 for Gistrup (Gunderup sogn), er Laurits Jensen født i 1816 i Astrup sogn, Aalborg amt; han er enkemand og benævnes gårdejer og møllejer. Det må være den senere nedbrændte Gistrup Mølle, han var ejer af. Hans 3 børn er alle født i Gunderup sogn: Andrea Lauritsen, 16, Iver Lauritsen, 21, og Just Lauritsen, 23. Gården i Gistrup er sikkert tiltænkt den ældste søn, Just og Iver får sikkert den nye mølle i Gug. Han er i hvert fald medunderskriver på kontrakten, der foretages mellem jul og nytår 1881 hos Niels Olsen i Strømmen i Randers. Foruden sønnen Iver har Laust også medbragt en M. Josephsen som vidne; måske er det den 55-årige snedker fra Aalborg, Morten Josephsen, der af

folketællingen 1880 ses boende i Stengade 3. Som snedker kunne han vel bedømme møllebyggernes kundskaber.

Byggestedet var på matriklen øst for Gugvej, hvor møllehuset stadig kan ses. På et gammelt matrikelkort er matrikel Nr. 9, delt i 2 lige store stykker af den gamle 6-alen kirkesti, hvoraf der nu om dage ikke er meget tilbage; kun et lille stykke fra Aldi/Rema1000 til Sigten eksisterer og er i en meget dårlig vedligeholdelsesstand. Dengang, i 1882, hed Gugvej Aalborgveien og sidevejen, der førte op til møllen, fik senere navnet Møllegårdsvej.

Niels Olsens arkiver er bevaret i Landsarkivet i Viborg (LAV Pr 1623, Niels Olsens privatarkiv, Diverse papirer) Der ligger også tegningerne til hovedparten af møllerne, altså også til Gug mølle. Han førte notesbøger, og for hver mølle han byggede, har han skrevet noget om dimensioner, materialer og så videre. I arkivet ligger også byggekontrakter med møllerne. Tegningerne er ret store (A1) og svære at kopiere, men på arkivet på Solhøjsvej 2 kan kopi af tegningerne fra Gug Mølle ses i fuld størrelse.

Der må være kommet godt gang i produktionen på Gug Mølle, for allerede i december 1884 leverede Niels Olsen en ny melsigte til møllen. Den vejede 426 pund og kostede 65,04 kroner hvortil kom fragt til banegården, 1,00 krone og med tog til Aalborg, 2,30 kroner.

Niels Olsen blev født i Møballe i Kattrup sogn, Voer herred, Skanderborg amt 31. december 1822 og fik 1. oktober 1847 eksamen som møllebygger på Polyteknisk Lærestanstalt i København. Efter endt eksamen, flyttede han tilbage til Jylland og fik i 1851 borgerskab som møllebygger i Randers. Fra værkstedet i Strømmen nåede han fra 1855 til 1888 at bygge ikke mindre end 83 hollandske vindmøller og fire hollandske møller til vanding af enge, 1 dampmølle og 7 vandmøller. Foruden møllerne byggede og leverede han en række reservedele til møller over hele Nørrejylland, blandt andet nye møllevinger til Sofiendals Mølle i 1871. Udover møller byggede han også en bro og et savværk. Han gik dog fallit i 1888 og døde 9. juni 1889, ifølge kirkebogen var dødsårsagen

alkoholisme. Drikfædig eller ej, Niels Olsen havde godt styr på de mange projekter, han havde endog en skabelon til udfærdigelse af kontrakt på en mølle, hvilket er et simpelt bevis på hans ambitioner; han førte også protokol for hvert eneste byggeri. Han tilegnede sig viden udefra ved at følge med i udenlandske møllekonstruktørers arbejde og læse relevante fagblade.

Niels Olsen er omtalt i bogen "Skatkisten - Arkivalier og historier fra landsarkivet" udgivet af Landsarkivet i Viborg 1991, s. 44-45. Der gengives også en tegning af en unavngiven mølle.

Museumsinspektør Lise Andersen, Hadsund Egns Museum, har skrevet lidt om ham i artiklen "Vindmøller langs Randers-Viborg Landevej" i: Tjele på langs - egnshistorie og folkeliv 2000, side 79-94.

Umiddelbart ses ingen oplysninger om møllere i Gug, og møllen er ikke omtalt i "Danske Møller" fra 1934. En granskning af folketællingerne 1890, 1901, 1906, 1911, 1916 og 1921 samt aviserne vil uden tvivl kunne give oplysninger om livet omkring Gug Mølle.

Det er uklart, hvornår møllen blev brudt ned, det sidst kendte billede, er et maleri fra 1913, men det kan være malet efter et fotografi eller hukommelsen. Ifølge 1980'ernes ejer af det gulstens hus, der ligger tæt på fortovet overfor tankstationen, Gugvej 197, Gunnar Andersen, er dette hus bygget af nedbrydningsmaterialet fra Gug Mølle. Det kraftige tømmer skulle være blevet brugt til spær og bjælker, men et besøg hos ejeren i december 2004, bragte ikke lys over det spørgsmål, dog er hanebåndene blotlagte og måske kan en tømrer vurdere alderen. Ifølge ejeren menes huset at være opført omkring år 1900, hvilket så ikke stemmer overens med billedet fra 1913 og Gunnar Andersens oplysninger.

Nogle beboere af møllehuset:
Efter nedlæggelsen af møllevirksomheden, boede repræsentant Otto Christian Albert de Mylius der i en hel del år. Han var gift med Onse Klingenberg. Otto de Mylius's forældre var Albert Sigismund Casper de Mylius og Alexandra Cochrane. Slægten har

forbindelse til herregården Rønningesøgård, Fyn og til Bjørnsholm i det vestlige Himmerland. Otto de Mylius var i mange år ansat på De Danske Spritfabrikker i Aalborg med kartofler som speciale, og han købte store mængder af landsdelen kartoffelavlere. Mens de Mylius boede i møllehuset, havde han først i 1940'erne opdræt af bævere i nogle damme i baghaven; kvarterets drenge havde en tjans med at hjælpe til med at indfange dyr, der af og til slap ud af burene. Den sidste ejer af møllehuset som et sammenhængende hus, Gugvej 203, var fru Waldmann. Efter hende blev huset udstykket i 2 boliger og den sydligste del af grunden solgt fra som en selvstændig parcel, og på den opførtes en rødstens villa. På selve mølletomten ligger den tilhørende garage. Se det sidste foto nederst.

Det lille vejstykke, der senere blev kaldt Møllegårdsvej, var adgangen til møllen for de, der kom med korn, og de der hentede mel. Hvor meget af området, der hørte til møllen, må afvente en undersøgelse i matrikeldirektoratet, men på et tidspunkt, måske i mellemkrigsårene er området udstykket i parceller. På Møllegårdsvej boede efter sigende nedkastningschefen fra anden verdenskrig, Jens Toldstrup – hans 'rigtige' navn var Anton Ingersøn Jensen 1915-1991. Frihedskæmper Flemming Juncker var en flittig gæst i huset.

Kontrakt

1882

Imellem Møllebygger N. Olsen af Randers
 og Møller L. Jensen af Gistrup ved
 Aalborg er idag indgaaet følgende overens-
 komst angaaende opførelse af en
 Hollandsk Vindmølle med 28 al. vindfang

Undertegnede Olsen bygge Møllen
 med tilhørende 3 qv. nemlig 1 Skalkværn
 10 qv 1 a 2" i Diameter, 1 Malekværn 9 qv
 i Diameter 17 a 18" tyk, 1 d^o 8 qv 2" i Diameter
 16 a 17" i Diameter med tilhørende Jerntøj
 1 Sigt 5 al lang, 1 Sorteer 4 al lang, en Veire
 og 1 Heiseværk.

af det Udvendige Leves i Solid
 Forbørret Mølle, Skraegel, Fekke med Sgr
 spaaner og Platten med Egspaaner.

Derudover blive med alt at leveres
 saavel liggende som staaende Skodde
 og saakaldet Nacelot i de 9 verner.

Møllen skal leveres for 6700 Kroner
 hvorefter de tolvind Syvtrindrede Kroner
 betales mig saaledes 3700 Kroner naar
 Møllen er færdig, og Restbeløbet i
 11 Aftens Terminer 1882. —

Møllen skal bygges i Sker ved Aal-
 borg Station af Jensen, og Leds denne
 befordrer de opskillingsstedet.

L. Jensen skal opføre Kjelderen
 med tilhørende Gulv, Døre og Vinduer
 samt leveres frik Logi for Sammen-
 nemlig Folkene.

Skal det indgaaet i Videre oven
 nævnte med sine Vindere Underskrift,
 Strømmen d. 27 Aft. 1881.

Si Vistholighed. — N. Olsen Leds Jensen
 Leds Jensen af Gistrup

Kontrakten

Afskrift:

Imellem Møllebygger N. Olsen af Randers og Møller L. Jensen af Gistrup ved Aalborg er i dag indgaaet følgende overenskomst angaaende opførelse af en Hollandsk Vindmølle med 28 al. Vindfang.

Undertegnede Olsen bygge Møllen med tilhørende 3 qv. Nemlig 1 Skalkværn 10 qv 1 a 2" i Diameter, 1 Malekværn 9 qv i diameter 17 a 18" tyk, 1 d^o 8 qv 2" i Diameter 16 a 17" Diameter tyk med tilhørende Jerntøj 1 Sigt 5 al lang, 1 Sorteer 4 al lang, 1 Veire og 1 Heiseværk.

Af det Udvendige leveres en Solid fortømret Mølle, Skraaget Tækkes med Fyrspaaner og Hatten med Egespaaner.

Dreietøiet bliver med alt at levere saavel liggende som Staaende aksel i saakaldet naaletøi til qværnene.

Møllens Kjøbesum er 6700 Kroner hvilke Sex Tusinde Syv hundrede Kroner betales mig saaledes – 3700 Kroner naar Møllen er færdig, og Restbeløbet i 11 December Termin 1882.

Møllens modtagelse sker ved Aalborg Station af Jensen, og lar denne befordre til opstillingstedet. L. Jensen lader opføre Kjælderen med tilhørende Gulv, Døre og Vinduer, samt levere frit Logi for samme nemlig Folkene.

Saaledes indgaaet i vidners overværelse med vore Hænders Underskrift.

Strømmen d. 27 December 1881.

Til Vitterlighed.

Iver Laursen M. Josephsen N. Olsen Laurs Jensen

Byggebeskrivelse

Gug Mølle
 Hattens Radius $3^{\circ} 8''$ siden Hattehjulets
 plads $3^{\circ} 6''$ fra Midten til
 Lange Krøibjælk er $1^{\circ} 9''$ Saxbjælkernes
 længde er $6^{\circ} 5''$ er $8\frac{3}{4} \times 10\frac{3}{4}$ i □.
 Dreivings indvendige Radius
 er $2^{\circ} 16''$, bredden $5\frac{1}{2}''$. — ^{3⁴ Tyk}
 Forgavlen høi $1^{\circ} 18''$ midterste Hul $18''$
 da andre $19''$. Stolperne $4\frac{1}{2}''$ Tyk. —
 Baggavlen høi $19''$. Hullerne $14''$.
 Opstaaende Skæl af Ståljern
 $7\frac{3}{4}''$ Tyk hvor Hjælene er anbragt.
 den Nederste Tap. Stålbænk $1\frac{1}{8}''$
 Tyk og $2\frac{1}{4}''$ lang. den Øverste er 4¹/₂
 Tyk forlængelse $5''$ Tyk og $12''$ lang.
 Hattetjælk er 3 al $11''$ i diameter
 derover, Kammeret af Træs
 er bredde $6''$ og $2\frac{1}{2}''$ Tyk i hver ende
 Spilolakkene af 7 Tommer er
 alle Lange $4''$ den Øverste Ende
 for Rækket $30''$ den Under Rækket $27''$
 Foringen til Bremsen består af
 11 Stk. $22''$ lang. $4''$ Bred. $2''$ Tyk. —

Eksempel på en del af byggebeskrivelsen

Afskrift:

Gug Mølle.

Hattens Radius $3^{\circ} 8''$ siden Hattehjulets plads $3^{\circ} 6''$ fra Midten til Lange Krøibjælk er $1^{\circ} 9''$

Saxbjælkernes længde er $6^{\circ} 5''$ er $8\frac{3}{4} \times 10\frac{3}{4}$ i kvadrat.

Dreivings indvendige Radius er $2^{\circ} 16''$, bredden $5\frac{1}{2}''$.

Forgavlen høi $1^{\circ} 18''$ midterste Hul $18''$ da andre $19''$. Stolperne $4\frac{1}{2}''$ Tyk.

Baggavlen høi $19''$ Hullerne $14''$

Opstaaende Aksel af Støbejern 7 $\frac{3}{4}$ " tyk hvor Hjulene er anbragt den nederste Tap. Støbestaal 1 $\frac{3}{8}$ " tyk og 2 $\frac{1}{4}$ " lang. Den Øverste er Axlens forlængelse 5" tyk og 12" lang. Hattehjulet er 3 al 11" udvendig Tværmaal, Kammene af Træ er bredde 6" og Tykke i Deleridsen. Spilstakkene af 7" Tømmer er alle lange 4° den Øverste Ende firkantet 30" den ?? Rund 27" Foringen til Bremsen bestaar af 11 stk. 22" lang, 6" Bred, 2" Tyk.

Møllen godkendes

Aar 1882 i Maj Maaned hos Møllebygger
N. Olsen af Randers ^{erind} mig en Mølle efter
Aftale ^{fra} hos, vist jeg at voss i alle Hensener
det polit og velkonstrueret paaet hooet det
angaaet Møllebyggeres Politisket paaet og konstrueret
hiover af Møllen og kan jeg i enhver Hensende
anbefale Hrs Olsen til enhver paaet har brug
for hooet og hooet Arbejde. hvilket heved
Beredelse af mig.
Frd. Hansen

Jeg Mølle 21 Maj 1882

Afskrift:

Aar 1882 i Maj Maaned har Møllebygger N
Olsen af Randers leveret mig en mølle efter
Aftale som har vist sig at være i alle
Henseender solid og velconstrueret saavel
hvad det angaar Materialernes Soliditet som
og Constructionen af Møllen og kan jeg i
enhver Henseender anbefale Hr Olsen til
enhver som har brug for ham og hans
Arbejde. Hvilket herved Bevidnes af mig.

Iver Laursen
Gug Mølle d. 21. maj 1882.

Indførsler i møllebyggerens hovedbog - regnskab for byggeriet

Ved afleveringen 21. maj 1882 skulle der
betales 6700,00 kr

1882 Gistrup Mølle pr Aalborg. (Gug)			
Maj 10	Pr.	Kontant	Kr 1000-00
Juni 11		Fraktudlæg	90-50
		8200 Fyrspaen 12½ Kr	102-50
		Kontanter	5507-00
			<u>Kr 6700-00</u>

1882 Her Lærers Jæsson			
Maj 21.	An.	Leveret i Vindmølle. Pr	6700-00
		(. 28 ad Vindfang.)	
			<u>Kr 6700-00</u>

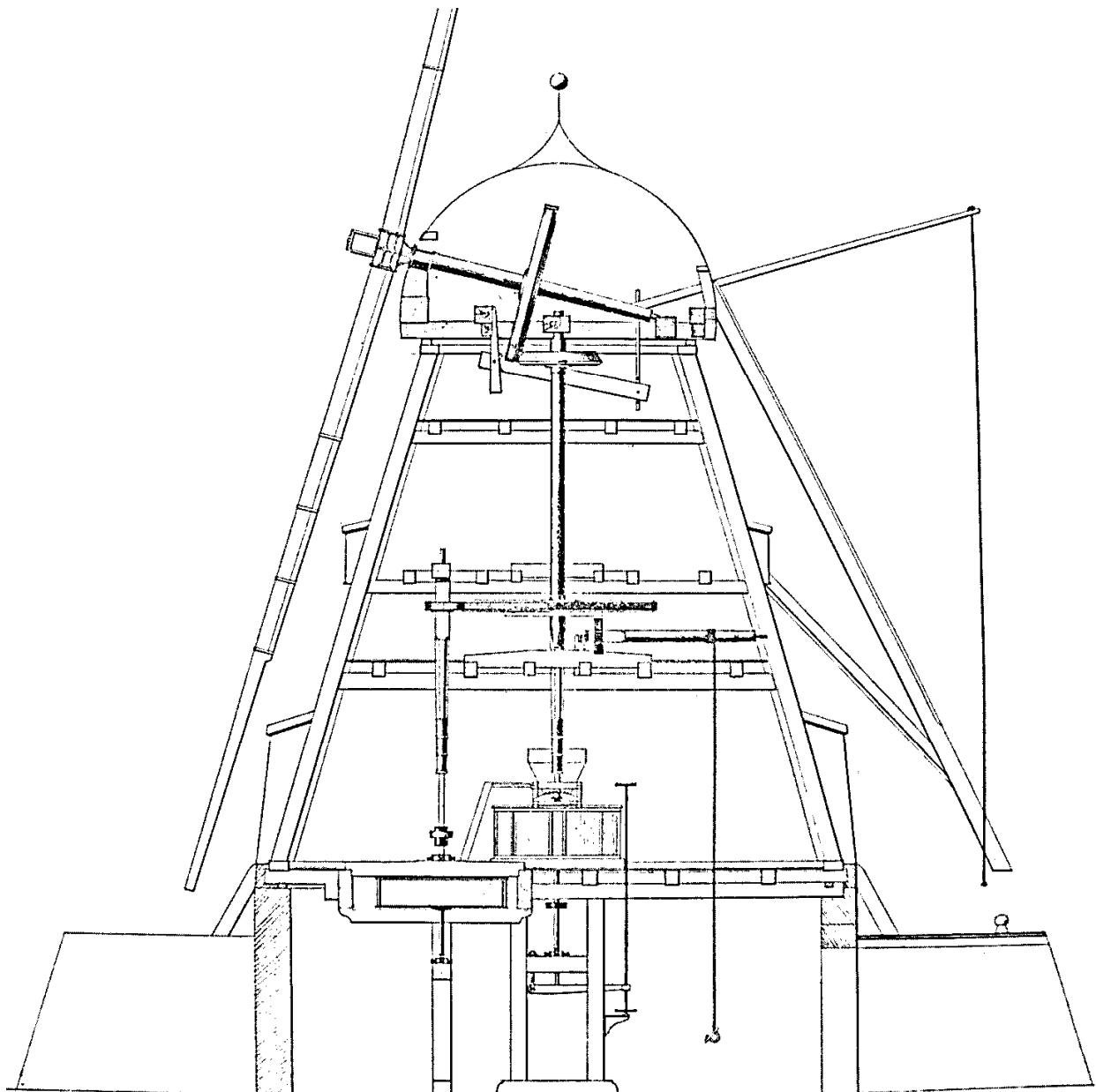
Opgjort således i et meget enkelt regnskab:

10. maj	betalt kontant	1000,00
11. juni	fragtudlæg	90,50
	8200 Fyrspaen 12½ Kr	102,50
($=12,50$ pr. 100 spåner)		
	Kontanter	5507,00
	I alt	6700,00

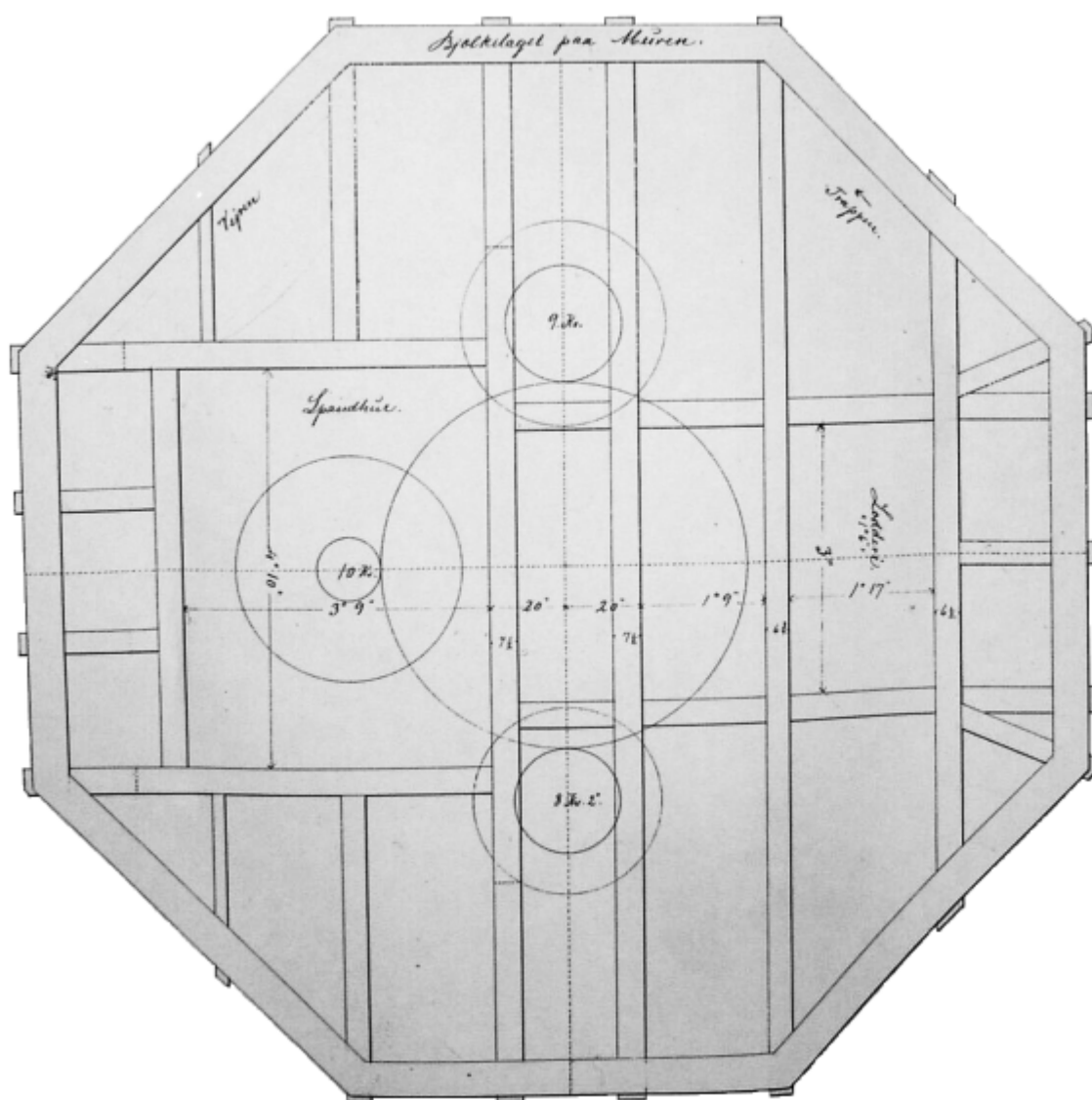
Tegninger

Niels Olsens originale håndkolorerede tegninger, i størrelse A1, findes på Landsarkivet i Viborg. Her gengivet omsat til stregtegning.

Tværsnit af møllen

Bjælkelaget på soklen

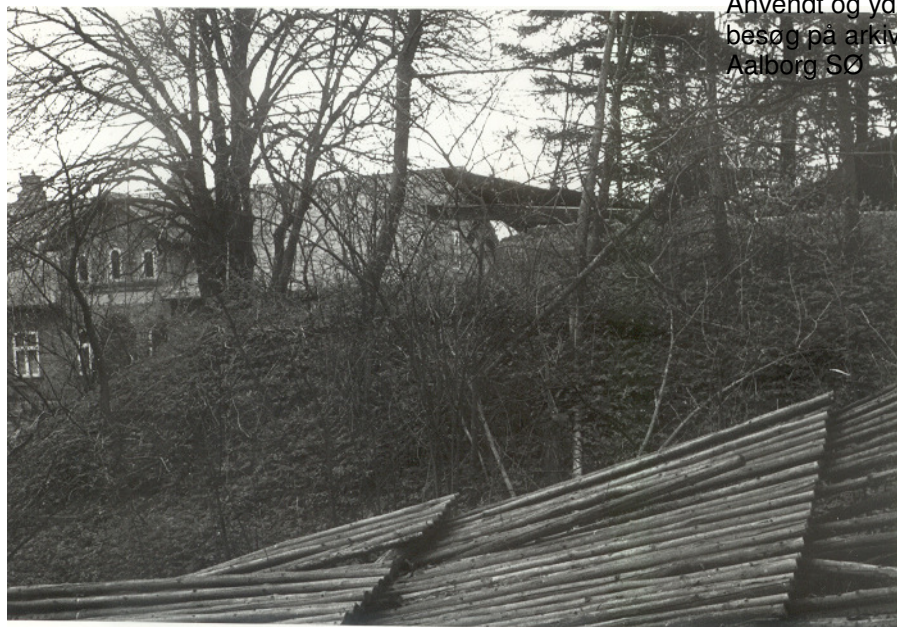

Den store cirkel viser tandhjulet, der drev de
3 kværne.

Maleri af Gug Mølle 1913 – det sidst kendte billede

Møllegårdsvej 1A, december 2004. Husets garage er bygget hvor møllen stod og møllerens hus ses bagved til højre.

På dette billede fra ca. 1980 anes møllens fundament.

Anvendt og yderligere materiale kan ses i kopi ved besøg på arkivet på Gug Skole, Solhøjsvej 2, 9210 Aalborg SØ

3 unge damer i modstandskamp

Under krigen 1940 - 45 boede der 3 søstre på det husmandssted i Sønder Tranders, hvor Lea og Poul Jensen har

I denne ende af udhuset er det, at kaninburene har været opstillet.

drevet gartneri siden 1956. Frøknerne Mathisen var installeret af deres far, der sejlede som fyrbøder og var væk under hele krigen.

Sdr. Tranders borgere har fortalt Poul og Lea, at de unge damer skulle have været meget charmerende og holdt en del fester. Usædvanligt var det vel også, at 3 unge piger boede alene.

De unge piger, som var først i 20-erne ernærede sig ved kaninavl. De havde omkring 80 bure med kaniner.

Lemmen, der fører ned til den lille kælder, hvor pigerne gemte våbnene.

Burene var sat op i et stort rum i 3 rækker, og stablet oven på hinanden i 2 etager. Kaninerne var angorakaniner, der giver en fin uld. Pigerne klippede kaninerne og

solgte ulden. Og også kødet og skindene blev solgt.

Foran den store stald med kaninbure var der et mindre gennemgangsrum. Her var der en lem ned til en lille kælder på 7 m², og det var her, der blev gemt våben.

Englænderne nedkastede containere med våben i Kæret – området mellem Gug, Sønder Tranders og Gistrup.

Containere blev gemt måske under træerødder. Våbnene kom ned i den lille kælder, og pigerne anbragte hø og halm over lemmen, så den var usynlig.

En åben container. Kan ses i Aalborg kommunes museum på Filstedvejen skole.

Billedet er lånt fra "Glimt fra modstandskampen i Aalborg 1940-45" udgivet af Skoletjenesten ved Aalborg Kommune.

Poul Jensen fortæller, at han ikke ved, hvor mange våben, der har været skjult i kælderen, men han har fundet 2 containere, efter at han har overtaget ejendommen.

Når tyskerne erfarede, at der blev nedkastet våben i området, kom de og lavede razzia på gårdene i området. Og tyskerne undersøgte naturligvis også ejendommen, hvor de unge piger

boede, men uden at finde rummet med containerne.

Ud over de 2 nævnte rum var der også stald i udhuset med plads til en hest og nogle grise, og der var endda endnu flere rum. For i krigens slutning – vinteren 1945 - skjulte de unge piger også læge Warberg fra Vejgaard. Rummet, hvor Warberg gemte sig, bliver i dag brugt af Poul som værksted. Det er ca. 15 m² stort og opvarmes i dag som dengang af samme brændeovn.

Bag disse vinduer gemte læge Warberg sig for tyskerne.

Læge Warberg var med i modstandsbevægelsen. Han havde gemt modstandsfolk på sin bopæl og var derfor særlig efterstræbt af tyskerne.

Warberg havde sin konsultation i nærheden af Vejgaard kirke. Poul Jensen, der under krigen var i gartnerlære i Vejgaard fortæller, at han tydeligt husker, at tyskerne sprængte Warbergs hus i luften.

Poul fortæller også, hvordan han selv sammen med kammerater deltog i demonstrationen i 1943 på Vesterbro i Aalborg, efter at tyskerne havde skudt bankassistent Niels Erik Vangsted.

Da tyskerne begyndte at skyde ind i mængden af folk, smed de unge mennesker sig ned og kravlede ind i en opgang. Herfra fik de lov at fortsætte ind gennem huset og blev lukket ud af en bagdør.

Som et lille kuriosum fortæller Lea og Poul, at de i 1972 havde brug for en læge til deres søn Palle, som var blevet syg. Natlægen, som de fik fat i, var tilfældigvis læge Warberg. Og da han spurgte efter adressen. Sagde Lea, at hun boede i huset i Sønder Tranders, hvor de tre piger havde boet, og så behøvede læge Warberg ikke yderligere forklaring.

De 3 søstre boede kun på gården under krigen. Efter krigen har ejendommen været solgt et par gange, inden Lea og Poul Jensen overtog den. En af de tre unge damer besøgte stedet, kort efter at det var overtaget af Lea og Poul. Hvilken forbindelse de 3 frøkner Mathisen havde til modstandsbevægelsen vides ikke.

Fortalt af Lea og Poul Jensen, Sønder Tranders Vej 144, til Bente Lyngdahl.

Det mest dramatiske der skete i Sønder Tranders Sogn under anden verdenskrig, var uden tvivl da et engelsk Mosquito-fly nedskød en tysk 'bølgeblik's flyvemaskine lige nord for kirkegårdsdiget i Sønder Tranders 24. marts 1944. Et øjenvidne, der da var 6 år, beretter i 2004: 'jeg glemmer aldrig nogensinde lugten fra de brændende mennesker, der var indespærret i den nedstyrtede flyvemaskine'

Det nedskudte tyske fly var af typen JU W 34 fra Junker-fabrikkerne, et en motors forbindelses- og observationsfly. 4 tyske soldater i flyet omkom og blev begravet på kirkegården i Frederikshavn. Flyet tilhørte Bordfliegergruppe 196, Luftwaffe, Rørdal flyveplads.

JU W 34 magen til det der blev skudt ned 24. marts 1944
Flyet er karakteristisk med sin 'bølgeblik' beklædning

Det angribende fly var et engelsk De Havilland Mosquito-fly ført af Wing Commander (WC) John Robert Braham 'Bob' og han var ledsaget af observatør, Flightcommander W.J. Gregory 'Sticks'. De var lettet klokken 12:54 fra flyvepladsen Lasham i nærheden af Basingstoke i det østlige England. Flyordren lød på 'Day Ranger' og missionen var flyvepladsen Grove (Karup) og flyvepladserne ved Aalborg. De krydsede ind over den danske vestkyst ca. 6 kilometer syd for Blåvandshuk og fortsatte nordøst over til Grove, hvor de ikke fandt tyske fly i luften, så de fortsatte over til østkysten, for at følge denne mod nord til Aalborg i trætopshøjde og følgende terrænet. Nordøst for flyvepladsen 'Aalborg-Ost' (Rørdal) opdagede de 3 fly i luften og gik efter, hvad de troede var en Messerschmitt Bf 109, men som senere viste sig at være en Junker af typen JU W 34. Samtidig fik de længere mod syd øje på et Junker Ju 52/3m transportmaskine, der fløj i sydgående retning. De fløj ind bagfra JU W 34'eren i lavere højde og åbnede ild på ca. 90 meters afstand. Adskillige træffere ramte flyets højre vinge, der straks brød i brand. Det krængede voldsomt til højre og stallede samtidig. Flyet eksploderede da det ramte jorden og de fire besætningsmedlemmer omkom. Et andet øjenvidne, der da var 15 år, havde sammen med en kammerat set hændelsen fra smedjen i Sønder Tranders, var bange for at det styrtende fly skulle ramme ned over dem; de var efterfølgende henne for at besigtige vraket, men de måtte holde sig indenfor kirkegårdsdiget, da de tililende tyskere sørgede for at holde dem på afstand. Kirkegården er senere blevet udvidet og diget flyttet ud, så selve nedstyrtningsstedet skal nu findes inde på den nye del af kirkegården.

Efter den vellykkede nedskydning, fortsatte Braham i sydlig retning, hen over det brændende fly og satte jagten ind på Ju 51/3m'eren, der blev skudt ned ved Bælum klokken 15:40. Den nødlandede på en eng og brød i brand, et besætningsmedlem omkom og andre blev hårdt sårede; de lokale øjenvidner var ikke begejstrede for det brændende fly, for branden kunne nemt have bredt sig til mosen og da de var midt i forårsarbejdet, ville det være yderst ubejlignet for dem at skulle beordres ud som brandvagter.

Sikkert velfornøjede med sejren (Braham med kaldenavnet 'Bob' var en af Englands bedste piloter med 29 luftsejre) satte de kursen tilbage mod England, hen over Nissum Fjord og landede klokken 17:15 på flyvepladsen Swanton Morley i nærheden af Stalham. Braham blev selv skudt ned af en Focke Wulf d. 25. juni 1944 vest for Haurvig kirke i nærheden af Hvide Sande af en ligeså berømt tysk pilot med 21 sejre, Robert Spreckels. Braham tilbragte resten af krigen i fangelejr, men i 1956 mødtes de to i Paris og forblev venner resten af livet.

Mosquito-fly magen til det, der nedskød flyet ved kirken

John 'Bob' Braham

De fire tyske soldater, som blev dræbt 24. marts, blev begravet på Frederikshavn kirkegård, hvor deres gravstene stadig kan ses. Billedeksemplerne der viser 2 af gravene, er taget i 1997.

Uheld i forbindelse med tyske jageres øvelser på forfølgelse og styrtdyk....

En Messerschmitt fra træningsenheden Jagdgeschwader 102, gruppe 1 fra Rørdal flyvefelt havde tirsdag 22. august 1944 et uheld under øvelse, vistnok i et styrtdyk, på gartner Christian Nørgaards blomkålsmark, lidt nord for Sdr. Tranders (moderne adresse: Hadsundvej 235). Flyet havde betegnelsen Messerschmitt Bf 109G-6 kode 144 (dvs. skolemaskine) Denne type fly kom i tjeneste sidst på året 1943 og dette var stationeret på flyveplads 'Aalborg-Ost' (Rørdal). Piloten, Siegfried Ziege blev dræbt på stedet og blev begravet på Fladstrand kirkegård. Efter forlydender nåede flyet ikke at rette op, men fortsatte dykket ret ned i jorden, i et forholdsvis blødt område og resterne skulle stadig ligge begravet, måske 5 meter nede i jorden, sikkert uden vingerne, der må være blevet flået af ved mødet med jorden. I styrtrapporten angives årsagen at være pilotfejl, men ikke om han var hoppet ud af flyet inden det ramte jorden, og hvis han sad i flyet og altså fulgt med 5 meter ned i jorden, hvordan har man så fået bjerget liget?

Skulle nogen af læserne kende til dette styrt, vil vi meget gerne kontaktes i bestyrelsen, tænk sig om det kunne graves frem fra dybet og udstilles på Garnisonsmuseet.

Messerschmitt Bf 109G-6

Et andet uheld med en Messerschmitt var også ved Sønder Tranders (nærmere sted ukendt), da et fly måtte foretage en nødlanding, en mavelanding med efterfølgende brand hvorved piloten, Fänrik Günther Krieger omkom. Også han blev begravet på Fladstrand kirkegård. Flyet havde betegnelsen Messerschmitt Bf 109G-6 Werk 412118, også fra 'Aalborg-Ost'

Eksempel på en styrtet Messerschmitt Bf 109G-6 et eller andet sted i Danmark

Nedskydningen af den engelske Mustang III i Lundby Krat 6. maj 1944, blev også både set og hørt i Sønder Tranders. 3 Mustang fly havde sidst på eftermiddagen lettet fra England med kurs mod flyvepladserne Grove og Rørdal. Efter at have beskudt parkerede tyske fly på både Rødslet og Rørdal flyvepladser, blev de jagtet af 4 stykker lavtflyvende FW 190, der angreb fra syd. De 3 Mustang brød af i en kraftig stigning opad, for at gemme sig i skyerne, men Germain, der lå sidst, reagerede for langsomt og blev ramt. De 2 andre Mustang piloter så at flyet brød i brand og at det gik i et vertikalt spind ned over Lundby Krat. Efter at have overfløjet styrtstedet, tyskerne var da borte, satte de 2 Mustang kursen hjemover og landede på luftbasen Coltishall klokken 21:50, samme sted, de var lettet fra tidligere. E.L.

Germain blev begravet på Frederikshavn kirkegård 17. maj og der blev senere rejst en mindesten for den dræbte pilot, der var fra New Zealand. Stenen kan ses i bøgeskoven øst for Hadsund Landevej.

Flying Officer Germain fra 19 Sqdn., som blev skudt ned ved Lundby Krat, sydøst for Ålborg, 6. maj 1944. Efter angrebene på flyvepladserne blev de tre Mustangs angrebet af fire Fw 190. Germain i Mustang FX955 reagerede for langsomt og mistede livet.

Flying Officer Germain of 19 Sqdn., who was shot down at Lundby Krat southeast of Ålborg on 6 May 1944. Immediately following the strafing of Ålborg East airfield, the three Mustangs were intercepted by four »bandits«, Fw 190s. Germain reacted too slowly and was killed.

Flying Officer Germain

Et øjenvidne så tyskerne samle lig og vragdele sammen og kørte det væk; han besøgte styrtstedet igen nogle dage senere, efter at tyskerne havde fjernet hele vraget og det lykkedes ham og en kammerat at grave vragstumper af metal ud fra krateret. Måske noget af det, er det stykke krøllede aluminium, netop fra dette fly, der kan ses på 'Skolesamlingen vedrørende Modstandskampen i Aalborg 1940-45' på Filstedvejens skole. Udstillingen drives af Aalborg Kommunes skolevæsen.

Ved mindestenen over E.L. Germain ses Preben Mørk, Sønder Tranders, der var øjenvidne til luftkampen hen over Sønder Tranders. Billedet er taget i 1996.

Under slaget ved Aalborg lufthavn i april 1940 omkom en nygift pige fra Sønder Tranders, Karen Marie Jensine Christensen, født Jensen 5. juli 1918

Marie Christensen ses til venstre sammen med søsteren Johanne Alfrida, 18 år. Billedet er temmelig sikkert fra efteråret 1939 og taget udenfor deres barndomshjem, Sdr. Tranders Bygade 5.

Fra Gug kendes ikke til dramatiske hændelser under krigen, kun er det blevet fortalt at man fra byen kunne iagttage de tyske fly, der øvede angreb på nogle stillinger øverst oppe på Kongshøjsbakken lidt syd for Vissegård. Men der må være en del at fortælle om det gamle forsamlingshus på Borgerallé. Var det ikke en gammel tyskerbarak?

Har du selv beretninger fra krigen (ikke kun luftkrigen) i Gug-Sønder Tranders området, som kan være med til at bringe oplysninger om hændelser under anden verdenskrig vil bestyrelsen meget gerne høre fra dig.

Anvendt og yderligere materiale kan ses i kopi ved besøg på arkivet på Gug Skole, Solhøjsvej 2, 9210 Aalborg SØ.

Oplysninger venligst meddelt af, blandt andre:

Ole Rønnest

Claus Madsen

Søren Flensted

Øjenvidner, blandt andre:

Preben Mørk

Jytte Myrhøj

Kaj Ove Jensen

Via hjemmesiden <http://www.ryeflyveplads.dk> kan man finde frem til fotos fra Aalborg Ost, flyvepladsen ved Rørdal.

Gregory and Braham planning a daylight sortie, 141 Squadron, 1944.

Krigen i Sdr. Tranders

